

Gençlerin Gündelik Yaşam Pratiklerinin Merkezinde Türkçe Rap

Sebla Ünal Ergen¹

¹Sosyoloji Bölümü, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, Türkiye

Makale Bilgisi

Geliş Tarihi: 17 Ağustos 2023

Kabul Tarihi: 28 Kasım 2023

Yayın Tarihi: 1 Aralık 2023

Araştırma Makalesi

Öz – Bu çalışma ülkemizde son yıllarda dinlenme oranlarında ciddi artış görülen Türkçe rap müziğinin üniversiteli genç dinleyiciler tarafından nasıl anlamlandırıldığı ve gençlerin gündelik yaşam pratiklerine nasıl aktarıldığının açıklanması üzerine yoğunlaşmıştır. Çalışmada Türkçe rap müziği dinleyen, yaşları onsekiz ile yirmibeş arasında değişen, onbeş kadın onbeş erkek üniversiteli genç ile yarı yapılandırılmış görüşme formu üzerinden derinlemesine mülakat tekniği ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların Türkçe rap müziğini nasıl anlamlandırdıkları, gündelik yaşam pratiklerine nasıl aktardıkları ile ilgili olarak birinci kaynaktan elde edilen veriler içerik analizi ve betimsel analiz yöntemleriyle açıklanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın sonucunda Türkçe rap müziği dinleyen gençlerin bu müziği toplumsal hayatta gündelik yaşam içerisinde bir takım amaçlara ulaşabilmek için belirli bir yöntem ya da strateji oluşturmak üzere dinlemeleri arasındaki bağlantılar bulunmuş ve açıklanmaya çalışılmıştır. Türkçe rap müzik dinlerken gençlerin oluşturdukları stratejiler yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan kategorilere göre dört grupta toplanmıştır. Bu stratejiler sırasıyla; birinci olarak gençlerin rap müziğini hayatlarının merkezinde anlamlandırarak tüm gündelik yaşam rutinlerini şekillendirmek üzere dinledikleri, ikinci olarak toplumsal hayattaki gündelik yaşamda karşı karşıya kaldıkları sorunlardan bir kaçış yöntemi olarak rap müziği dinledikleri, üçüncü olarak popüler kültür ürünü olduğundan bir topluluğa dahil olmak ve aidiyet duygusu geliştirmek için rap müzik dinledikleri ve dördüncü olarak rap müziğini içselleştirerek kendi kimliklerini görünür kılmak üzere rap müzik dinledikleridir.

Anahtar Kelimeler *Türkçe rap, gündelik yaşam, müziğin anlamlandırılması, popüler müzik, benlik*

Turkish Rap at the Center of Youth's Daily Lives

¹Department of Sociology, Faculty of Humanities and Social Sciences, Çanakkale Onsekiz Mart University, Çanakkale, Türkiye

Article Info

Received: 17 Aug 2023

Accepted: 28 Nov 2023

Published: 1 Dec 2023

Research Article

Abstract – This study investigates how Turkish rap music, having recently increased in popularity in our country, is interpreted by students at the tertiary level and how it is integrated into the daily practices of the youth. In this study, we conducted face-to-face interviews with 15 female and 15 male university students (ages ranging from 18 to 25), who listen to Turkish rap music, employing an in-depth interview technique with a semi-structured interview form. The data on the participants' interpretation of Turkish rap music and its incorporation into their daily practices were analyzed through content analysis and descriptive analysis methods. The results reveal connections between their musical preferences and how these young people use it as a strategy or a method to achieve certain goals in their social lives. As a result of the analysis, the strategies used by the participants are categorized into four groups. First of all, they listen to rap music to organize their daily routines, making it the center of their lives. Secondly, they regard it as an escape mechanism from the problems they face in their social lives. Thirdly, they find a communal bond and develop a sense of belonging when they listen to Turkish rap music as rap music is deemed to be a part of popular culture. Finally, by internalizing rap music, they attempt to make their identities more visible.

Keywords *Turkish rap, daily lifestyle, meaning of music, popular music, personality*

1. Giriş

Müzik tarihine baktığımızda hangi zamanda, ne amaçla ve kimler tarafından yaratıldığına dair kesin bilgiler olmayan müzik, insanlık tarihinin en eski sanat dallarından biridir. Doğadaki sesler dikkat edilerek dinlendiğinde görülecektir ki kendi içlerinde bir armonileri vardır. Müziğin ilk ortaya çıkışına dayalı olarak

¹seblaunal@comu.edu.tr (Sorumlu Yazar/Corresponding Author)

ileri sürülen hipotezlerden ilki de doğadaki seslerin yarattığı armoninin müziği ortaya çıkardığıdır. İkinci bir hipotez ise insanoglunun bu sesleri taklit etmesidir (Günay, 2011, s. 16).

Bir tek topluluğa ya da topluma mal edilme olasılığı olmayan müziğin insanlık tarihiyle birlikte ortaya çıktığı kabul edilir. En gelişmiş olanından en ilkel topluluğa kadar tarihin her sahnesinde müziği görmek mümkündür. Sümerlerin dini ayinlerde müzik icra ettiği ve Sümerli kadınların bebekleri için ninniler söylediği kaynaklarda yer almaktadır. Yine eski uygarlıklardan Yunanlıların festivallerde müzik icra ettikleri, savaşlarda askerler tarafından söylenen şarkılar olduğu görülmektedir (Kınacı, 2012, s. 11-17). Yalnızca bu topluluklarda değil hayatın her alanında ve tarihin her sahnesinde her toplumda müziğin izleri görülür. Ulusal marşlardan düğün müziklerine, ilahilerden çocuk korlarına gündelik yaşamın her anında her yaşında ve her ritüelinde müzik vardır.

Gündelik hayatımızın önemli bir parçası olan müzik her yönden sosyolojik bir olgudur (Esgin, 2012, s.154). Toplumsal hayatın her noktasında, gündelik yaşam içinde defalarca müzik ile iletişime girilmektedir. Özellikle popüler müzikler ile karşılaşma oranımız çok daha yüksektir. Akıllı telefon uygulamalarından, sosyal medyaya, televizyon, radyo gibi kitle iletişim araçlarından sinema filmlerine kadar gündelik yaşamın her anında müzik vardır ve var olmaya devam edecektir. Müziğin sosyolojik bir olgu olarak kabul edilmesinin bir nedeni de müziğin tarihsel nitelik göstermesidir (Tanyol, 1982, s.59). Müziğin tarihsel nitelik göstermesi zamanla bazı müzik türlerinin diğerlerine oranda bir toplumda daha dinlenilir olması, popülerlik kazanması veya bazı türlerin tamamen dinlenilmeyi bırakması üzerine dikkatli analizler yapıldığında toplumsal dönüşüm ile ilgili sağlıklı bilgilere ulaşılır. Kendileri de birer müzisyen olan Max Weber ve Theodor W. Adorno'da bazı çalışmalarında müzik analizleri ile Avrupa'da yaşanan toplumsal ve tarihsel gelişmelerin analizini yapmışlardır (Ayas, 2019, s.123). Bu bağlamda müzik, bir boş zaman faaliyeti olmasının ötesinde bir sosyolojik olgu, bir kültürel öge konumuna gelmiştir.

Günümüzde de gündelik yaşamın her anında var olan müzik, küreselleşen dünyada teknolojik gelişmeler ile birlikte özellikle kitle iletişim araçlarının kullanımı, internet ve akıllı telefon teknolojilerinin yaygınlaşması sonucunda her an ve her yerden ulaşılabilen, dinlenebilen bir hal almıştır. Özellikle gençler müziği her an yanlarında taşımakta, uygulamalar aracılığıyla kendi dinleyecekleri müzik türlerini ve listelerini belirlemede ve hatta bunu diğer kişilerle paylaşmakta, gündelik yaşam içerisinde her türlü duygu durumuna uygun müziğe anında ulaşmakta, adeta müzik ve hayatı iç içe yaşamaktadır. Çalışmamıza katılan gençlerin verdikleri yanıtlar analiz edildiğinde, müziğe ilk erişim yolunun cep telefonu olduğu görülmüştür.

Andy Bennet'in gençlerin gündelik yaşam pratiklerine ilişkin yaptığı çalışmalarda yetişkinlere göre kültürel anlamda farklı kodlar geliştiren gençlerin alt kültürel bir direniş içinde olduğu, kendi boş zamanlarının yönetimlerini ele aldıkları ve yetişkinlerden oldukça farklı kültürel kodlamalar ve davranışlar dahilinde kendilerine gençlik yaşam tarzı oluşturdukları görülmektedir. Yapılan çalışmalarda giyim tarzından, gündelik dile ve hatta ilişki biçimlerine kadar yeni davranışlar geliştiren gençlerin kendilerini ifade yöntemlerinden en önemlilerinden birisi müziktir (Bennett 2000 akt. Çerezcioğlu 2014, s.11-17). Bu açıdan çalışma, son yıllarda ülkemizde en çok tercih edilen müzik türü olan Türkçe rap müziğinin özellikle en geniş dinleyici kitlesine sahip olduğu gençler arasında ne şekilde ve nasıl tercih edilir olduğunu, gençlerin bu müziği nasıl anlamlandırdıkları ve gündelik yaşam pratiklerine nasıl aktardıkları üzerinde yoğunlaşmaktadır.

2. Popüler Kültür, Gündelik Yaşam ve Türkçe Rap

Gündelik yaşama modernleşme ile birlikte dahil olan popüler kelimesi yaygın olarak kabul gören, beğenilen anlamı çağrıştırır. Önüne eklenildiği her kelimenin en çok kullanılan ya da tercih edilen olduğunu belirtir. Frankfurt Okulu teorisyenlerince üretim araçları sahiplerince üretilen metaların kültür ürünü haline gelmesiyle oluştuğu ifade edilen popüler kültür, İngiliz Kültürel Çalışmalar Okulu teorisyenleri tarafından ise gündelik yaşam kültürü olarak ele alınır.

Gündelik yaşamda ve gündelik yaşam rutinlerinde önemli bir yere sahip olan müzik, sosyolojik bir olgu olmasıyla birlikte sosyolojiye bir alt disiplin olan müzik sosyolojisi ile birlikte konu olmuştur. En basit anlamıyla müzik sosyolojisi müzik ile toplumun karşılıklı ilişkilerini inceler (Blomster, 2010:487-488). Bu bağlamda toplumda popüler olan ve en çok tercih edilen müzik türlerindeki değişim çizgilerini doğru okumak çok önemlidir. Türkiye’de ilk ortaya çıkışı underground olan, rap müzik üretkenler tarafından sınırlı sayıda dinleyici ile sınırlı mekanlarda üretilen ve icra edilen Türkçe rap müziği dinleyici sayısının artmasıyla ana akım medyanın dikkatini çekince Türkiye’de en popüler müzik türü olmuş, popüler kültür ürünü haline gelmiştir.

Popüler müziği tanımlarken popüler kelimesinin niceliksel yani sayısal tanımından hareket etmek anlamın kavranabilirliğini arttıracaktır. Popüler müzik niceliksel tanımından hareketle toplumda daha fazla kişi tarafından tercih edilen ve satın alınan müzik türüdür (Erol, 2009, s.90). Ancak şunu da belirtmek gerekir ki popüler müzik hazır ve çerçevelendirilmiş bir müzik değildir. Zamanla değişkenlik gösteren kendisini sürekli yenileyen bir süreçtir (Erol, 2009, s.102). Bir müzik türünün toplumda tercih edilme oranlarına baktığımızda nasıl değiştiğini hemen okuyabiliriz. 1990’larda etkili olan popüler müzik (Türkçe Pop) 2000’li yıllara gelindiğinde ve özellikle 2010 yılından günümüze geçen dönemde popülerliğini yitirmiş yerini Türkçe Rap müziğe bırakmıştır.

Popüler müzik kavramı müzik sosyolojisinin ayrılmaz bir parçası ve hatta bizatihi kendisidir. Çünkü bir müziğin popüler olması müzik eserinin estetik değerlerinden ziyade bu müziği dinleyenlerin sayısının fazla olması ile oluşan kitledir. Popüler müzik toplumda hatırı sayılır bir kitle tarafından dinlenen ve tercih edilen müzik türüdür. Bu nedenle popüler müzik üzerine yapılan çalışmalar müzik sosyolojisi ile özdeşleşmiştir (Ayas, 2019, s.204).

1970’li yıllarda, ABD’nin New York eyaletinin kuzeydoğusunda bulunan Bronx kentinin getto diye tabir edilen arka mahallelerinde ve çoğunlukla Afrika kıtasından göç etmiş bireylerin yaşadığı bir ortamda siyahilerin yaşamış olduğu dışlanmaya karşı bir direniş olarak ortaya çıkan rap müziği hip hop kültürünün dört temel ögesinden (grafiti, break dance, disk jockey ve rap) birisidir. Kelime olarak açılımı RAP (Rhythm and Poem/Rhythmic African Poetry) ritim ve şiir, ritmik Afrika şiiridir.

Türkçe rap müziği tarihine baktığımızda ilk örneği 1991 yılında, Almanya’ya işçi olarak giden Türk ailelerinin çocukları tarafından yaşadıkları dışlanma ve insanlık dışı davranışlara karşı Almanya’da kurulan King Size Terror grubunun “Bir Yabancıнын Hayatı” isimli şarkısının bir bölümü Türkçe sözlerle yazılan şarkıdır. Çıkış noktasında bir direniş ve isyanı yansıtan Türkçe rap müziği Almanya’dan Türkiye’ye ilk kez Cartel Grubu ile birlikte geçiş yapmıştır. Çok eski bir tarihi bulunmayan Türkçe rap müziğinin, 2000’li yıllar ile birlikte dinlenme oranları Türkiye’de artmaya başlamış, çalışmamızda katılımcı gençlerin müzik dinlemek için en fazla kullandıkları müzik platformu uygulaması olduğu sonucuna ulaşılan Spotify’da 2018 yılından bu güne Türkçe rap en fazla dinlenen müzik türü olmuştur.

Türkçe rap müziği ilk başlarda çıkış temasından uzaklaşmamış ancak, dinleyici sayısının hızla artmasıyla ana akım medyanın dikkatini çekmiş, 1999 yılında Yeraltı Operasyonu isimli bir albümde dönemin popüler Türkçe rap sanatçıları bir araya getirilmiş, rap müzik underground olmaktan çıkarılmış ve gün yüzüne çıkmıştır. Bu durumun sonucu olarak ta hızla popülerlik kazanmış ve kitle iletişim araçlarında reklamları yapılır hale gelmiştir. Popülerleşen rap ana temasından uzaklaşarak apolitik bir hal almıştır (Çakmak, 2021, s.39-40). Günümüzde dinlenme oranlarına bakıldığında yüksek sıralarda yer alan ve araştırmamızda da gençlerin en çok dinlediği ya da sevdiği sanatçı olarak tespit edilen bazı rap sanatçıları ise popüler kültür ile birlikte popülerleşen rap müziğinde daha çok aşk, ayrılık, ilişkiler gibi konuları işlemeye başlamışlardır.

3. Yöntem

Çalışmanın amacı Türkçe rap müziği dinleyen üniversiteli gençlerin bu müziği anlamlandırma ve gündelik yaşam pratiklerine nasıl aktardıklarının birincil kaynaktan veriler ile açıklanmaya çalışılması olduğundan nitel

araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma tasarımları ayrıntılı olarak incelenmiş ve sonuç olarak Strauss&Corbin (1998) tarafından şekillendirilen, katılımcıların kendilerinden yani birincil kaynaktan verilerin analizi ile bir kuram oluşturulan veya var olan kuramların gelişimine yardımcı sonuçlar ortaya koyan kuram oluşturma çalışması yapılmıştır (akt. Creswell 2016, s.83).

Çalışmada araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorulara ilişkin, onbeş kadın ve onbeş erkek katılımcı ile yaklaşık 90 dk. süren uzun derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Derinlemesine görüşmeler katılımcıların uygun gördüğü ve kendilerini rahat hissettiği mekanlarda (kantin, kafeterya, çay bahçesi vb.) gerçekleştirilmiştir. Bu derinlemesine görüşmelerin hemen ardından araştırmacı tarafından araştırmaya katılan katılımcıların kıyafetleri, beden dili, görüşme sırasındaki tavırları, makyaj, saç stili, dövme gibi sembolleri ve kendilerini sunum biçimleri üzerine ayrıntılı raporlar hazırlanmış ve bu raporlar analiz sırasında kullanılmıştır. Katılımcıların isimleri gizli tutulmuş ve analiz sırasında kendilerine kadın katılımcılar için **K1**, **K2**, ... erkek katılımcılar için **E1**, **E2**, ... kodlar verilmiştir. Verilerin analizinde katılımcıların sorulara verdikleri yanıtlardan hareketle içerik analizi ve betimsel analiz yapılmış, içerik analizi sonucunda bulunan on bir farklı tema dört kategori altında toplanmıştır. Araştırmada betimsel analiz araştırmaya katılan katılımcıların görüşlerini doğru yansıtmak amacıyla verilen cevaplara ilişkin doğrudan alıntılara sık başvurulmuş bir analiz yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2018:239). Nitel araştırmalarda gerçekçi sonuçlar ortaya koymak araştırmacının geçerliliği ve güvenilirliği açısından son derece önemlidir. Bu nedenle gerçekçi sonuçlar ortaya koymak için betimsel analiz yöntemine başvurulur. Araştırmaya katılan katılımcıların görüşlerinin doğrudan sunulması yöntemi betimsel ve gerçekçi sonuçların ortaya çıkmasında yardımcıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s.48). Bu amaçla değerlendirme yapılırken oluşturulan ana temalarla ilgili olarak katılımcıların çarpıcı ve araştırma için anlamlı ifadelerine doğrudan alıntı yapılmak suretiyle yer verilmiştir.

Sosyal olgular durağan olmayıp, zamana göre değişkenlik gösterirler. Bu nedenle geleneksel kuramlar Glaser ve Strauss'a göre (1967) zamanla sürekli bir değişkenlik gösteren sosyal olguları açıklamada eksik kalır. Bu yetersizlik geleneksel kuramların sosyal olguları hep aynı gözle görmesinden kaynaklanır. Geleneksel kuramlar sosyal olguların evrensel ve gerçeklerinde durağan olduğunu kabul eder. Bu nedenle de zamanla değişen sosyal olgu ve gerçeklik kavramlarının bilimsel çalışmalarda ortaya konulmasında yetersiz kalır (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s.41). Kuram oluşturma çalışmaları bir hipoteze bağlı olarak hareket etmeyip çalışmanın verilerinden hareketle bir kuram oluşturmaya ya da var olan bir kuramın desteklenmesine ve geliştirmesine yardımcı olmaya çalışır. Çalışmada bu noktada müzik olgusundan yola çıkarak, gençlerin müzik tercihlerinden hareketle müziği anlamlandırma ve gündelik yaşam pratiklerine aktarımlarını açıklamaya çalışılmaktadır.

4. Bulgular

Çalışma sonucunda çalışmaya katılan üniversite öğrencisi gençlerin Türkçe rap müziğini nasıl anlamlandığı ve bu müziğe yükledikleri anlamlar ile rap müziğini gündelik yaşam pratiklerine nasıl aktardıklarına ilişkin olarak yöneltilen sorulara verdikleri cevaplardan elde edilen veriler içerik analizi yapılarak sırasıyla kodlanmış ve aşağıdaki tabloda belirtilen tema ve kategorilere ulaşılmıştır.

Tablo 1

Kategoriler ve Temalar

Kategoriler	Temalar
Hayatı Anlamlandırma-Rap olmasa nefes alamam	1-Hayatı Anlatmak 2-Sorunları Dile Getirmek 3-İsyan ve Direniş
Gündelik Sorunlardan Kaçış-Kulaklığımı takıyorum ve dünya duruyor	1-Uzaklaşma ve Önemsememek 2-Hızla Tüketmek ve Haz

Topluluğa Dahil Olma-Herkes Dinliyor	1-Sosyal Ortamda Kabul Görme 2-Popülerlik 3-Aidiyet ve Dışlanmamak
Kimlik İnşası-Ben buyum	1-Benlik 2-Yansıtmaya ve Dil 3-İmaj ve Semboller

Çalışmaya katılan Türkçe rap müziği dinleyen üniversite öğrencisi gençlerin yanıtları analiz edildiğinde, gençlerin rap müziğini çoğunlukla anlamlandırdığı ve rap müziği ve bu müziğin kültürel taşıyıcıları ve sembollerini gündelik yaşam pratiklerine aktardıkları görülmüştür. Gençlerin rap müziğini gündelik yaşam pratiklerinde –dil ve iletişim, sosyal ortamlara girme, gündelik sorunlardan uzaklaşma, aidiyet, kıyafet, eğlence, haz, arkadaşlık ilişkileri, ..vb.- belirli bir takım amaçlar dahilinde içselleştirerek veya yalnızca popüler kültür ürünü olarak çeşitli strateji ya da yöntemler üzerine dinledikleri görülmüştür. Çalışmaya katılan Türkçe rap müzik dinleyen üniversite öğrencisi gençlerin bu müziği dinleme ve anlamlandırmasına ilişkin ürettiği stratejilerin başlıca dört başlık altında toplandığı sonucuna ulaşılmıştır;

4.1. Hayatı Anlamlandırma Stratejisi Olarak Rap Müziği-Rap Olmasa Nefes Alamam

Bourdieu’ya göre habitus bireylerin gündelik yaşamdaki eğilimlerini belirlerken sanatsal zevklerini ise içinde buldukları sosyal sınıfa ait kültürel sermayeleri belirler (Wacquant, 2016, s.65). Gündelik yaşamda bir müzik türünü diğerine tercih etmek habitus ve kültürel sermaye ile ilintilidir. Çalışmamızda Türkçe rap müzik dinleyen gençlerin bir kısmı rap müziğini bir boş zaman faaliyeti olmaktan ziyade yaşamsal bir araç haline getirdiği ve gündelik hayatlarını rap müzik ile şekillendirdikleri görülmüştür. Finkelstein’a göre müziğin anlamını doğru anlamak için, müziğin üretildiği ve yeniden yaratıldığı gerçek yaşamın içinde nereye oturtulduğunu iyi anlamak gerekir (Finkelstein, 1986, s.17). Türkçe rap müziğini yoğun olarak dinleyen gençlerin bu müziği hayatlarının tam merkezine aldıkları, rap müziğini sabah uyandıkları ilk andan itibaren gün içerisinde sürekli dinledikleri, konuşmalarında, sosyal ilişkilerinde kısaca tüm gündelik yaşamlarında rap müziği yanlarında taşıyarak yaşamsal bir ihtiyaç haline dönüştürdükleri görülmüştür. Anlam şeylerin sahip olduğu bir özellik olmaktan öte bireylerin bu şeye yükledikleri yapıdır (Erol, 2009, s.147). Bu bağlamda rap müzik katılımcı bireyler tarafından yalnızca müzik olmanın çok üzerinde bir anlama dönüşmüştür.

4.1.1. Hayatı Anlatmak

Katılımcılardan **K13**, günde 23 saat müzik dinlediğini, uyurken dahi kulaklığını çıkarmadığı ifade etmiştir. Katılımcı açısından rap müzik dinlemek nefes almak kadar gerekli bir eylem olarak nitelendirilmektedir. Katılımcının “Müzik sizin için neyi ifade ediyor?” sorusuna yanıtı;

“Müzik benim için yaşam demek. Nefes almak gibi. İnan ki şimdi müzik olmasa yaşamım bitti gerçekten nasıl olabilir ya müzik olmazsa derim yani. Müziksiz yaşam mı olur? Olamaz. Ben bir kere uyurken bile çıkarmıyorum kulaklığımı. Müzik benim hayatımda 24 saat olmalı.” (**K13**)

Kendini sosyal ve aktif bir birey olarak tanımlayan katılımcı **E11**, günde 6-7 saat ve daha fazla rap müzik dinlediğini belirtmiştir. Türkçe rap müziği hayatının her anında dinlediğini ifade etmiştir. **E11**’in “Müzik denilince aklınıza gelen ilk kelime?” sorusuna yanıtı;

“Ses. Müzik ses demek. Ses hayat demek benim için. Düşünsenize müzik yok her yer sessiz öyle ne saçma. Hayat yok gibi.” (**E11**)

Katılımcılardan **K2**, “Müzik sizin için neyi ifade ediyor?” sorusuna “Hayat” şeklinde cevap vermiştir. Benzer şekilde katılımcılardan **K3**, “RAP Müziği sizin için ne ifade ediyor?” sorusuna yine “Hayat” diye cevap vermiştir. Katılımcılardan **E2**’in “En sevdiğiniz sanatçı, neden?” sorusuna verdiği yanıt;

“Motive. Anamlı şarkılar yapıyor. Hayatın gerçekçiliğine ilişkin sözler yazıyor. Rap müziğinin hayatın içinden olması önemli. Rap’in doğuş yeri hayatın kendisi zaten.”
(E2)

E2’nin “Müzik sizin için neyi ifade ediyor?” sorusuna yanıtı;

“Müzik yaşamsal bir ihtiyaç. Hayatımızın devam etmesini sağlıyor. Müzik olmazsa hayat durur. Devam edemez. Müzik hayatımda olmasa büyük bir boşluk hissederdim.” (E2)

Katılımcılardan **K11** kendisini dengesiz ve mutsuz bir birey olarak tanımlarken, “Her fırsat bulduğumda, her zaman, her an” müzik dinlediğini ifade etmektedir. Katılımcının “Müzik denilince aklınıza gelen ilk kelime?” sorusuna verdiği yanıt şu şekildedir;

“Nefes. Yaşamak demek müzik, nefes almak demek. O kadar önemli yani.” (K11)

4.1.2. Sorunları Dile Getirmek

Katılımcılardan **K1**, rap müziğini toplumsal sorunları dile getirdiği için sevdiğini ifade ediyor. “Sizce son yıllarda Türkiye’de müzik dinleme alışkanlıklarında değişme var mı?” sorusuna **K1**’in yanıtı;

“Var. Daha çok sertleşiyor. İçselleşiyor. Yaşadığımız olumsuzluklardan olabilir. İçsel sorunlar. Bunlar rape itiyor. Toplumsal yaşamda yaşanan depresif durumlar rap şarkılarında dil buluyor”. (K1)

Çalışmamıza katılan gençler rap müzik dinlemeye başladıktan sonra toplumsal hayatta ve gündelik yaşamda yer alan aksaklıkları, sorun ve problemleri daha net fark edebildiklerini ifade etmişlerdir. “RAP Müzik dinlemeye başladıktan sonra hayata bakışınız değişti mi?” sorusuna verdikleri yanıtlardan bazıları şu şekildedir;

“Değişti. Çocukluk masallarından çıkıp gerçekle yüzleştim. Adaletsizliği ve eşitsizliği fark ettim. Gerçek yaşam koşullarına karşı aydınlandığımı hissettim. Hayatın toz pembe değil ince çizgilerinin de olduğunu fark ettim.” (K4)

“Benim bayağı değişti. Hayata bakışım yani baştan aşağı değişti diyebilirim. Hatta şöyle söyleyebilirim ben rap müzikten sonra siyasete girdim. Siyasi rap yapan gruplar dinliyorum, politik rap ve sonrasında zaten siyasi girişim geldi. Hayatı anlamaya başladım. Siyaset zaten bunun için var, sorunları çözmek gerekiyor. Ama önce ne olduklarını bilmek ve söyleyebilmek.” (E5)

“Düşünmediğim ve hiç farkına varmadığım şeyler söylediklerinde şaşırıyorum. Farkındalığım arttı benim. Hayatta böyle şeyler de var diyebiliyorum. Bazen can sıkıcı noktaları görmek istemiyoruz ama var işte. Ölüm var, adaletsizlik var, yoksulluk var.” (K7)

“Anlamları oturtmaya başladım hayat daha farklı tabi. Bazen görmüyorsun bazen de göremiyorsun ama gösteriyorlar işte. Sorun var ama çözüm yok mu yani. Zor bazen. En azından söyleyenler var. Sorunları gösterenler var. Bende söylerim ama işte şarkıcı söyleyince daha fazla insan duyuyor.” (E12)

4.1.3. İsyan ve Direniş

Katılımcılardan **E1**'in "Rap müziği sizin için neyi ifade ediyor? sorusuna verdiği yanıt;

"Rap müziği benim için kuralların yıkımını ifade ediyor. Kurallar var. Tabi ki her anlamda ve her yerde kurallar var. Ama rap kural tanımıyor. Olması gerekeni söylerken kuralları da yıkıyor." (**E1**)

Katılımcılardan **E2** ve **E4**'ün "RAP Müzik denilince aklınıza gelen ilk kelime nedir?" sorusuna yanıtları;

"Protest, başkaldırı. Rap müziğin ilk çıkışından bugüne oluş amacı bu değil mi zaten. Başkaldırı." (**E2**)

"İsyan, "bi yeter" deme şekli, karşı gelme, protest bir yanı var." (**E4**)

Katılımcılardan **K4**'ün rap müzik yapan sanatçılara ait düşünceleri;

"Toplumsal baskıya aldırmadan legal şekilde dile getiriyorlar her şeyi. Toplumsal baskı derken kendi içimizdeki ya da dışımızdaki her baskıyı kast ediyorum. Hani hem mahalle baskısı var bizde işte kol kırılır yen içinde kalır, hem de olan biten her şeyi söyleyemeyiz biz. Ama rapçiler öyle değil. Sagopa değil mesela söylüyor adam her şeyi. Baytarda ne diyor dinlemişsindir;

Bu dilden firar eden her söz, yaydan çıkmış ok gibi,

Sözler bazen bir hazine, bazen dermansız bir dert tipi,

Geçmiş dünden bahsetmek lezzetsiz,

Gelmemiş yarından hep mi şikayetçiyiz biz?

Dinleyince anlıyorsun zaten çok bir şey demeye gerek yok." (**K4**)

Katılımcılardan **E11**'in "Toplumun RAP müziğine bakış açısı nedir sizce?" sorusuna verdiği yanıt;

"İsyankar ve halka sesleniş olarak görüyorlar bence. Rap müziği içinde her zaman bir isyan barındırıyor ama bu kendisi için bir isyan değil halk için toplum için bir isyan." (**E11**)

4.2. Toplumsal Hayattaki Gündelik Sorunlardan Kaçış Stratejisi Olarak Rap Müziği-Kulaklığımı Takıyorum ve Dünya Duruyor

Çalışmamızda rap müzik dinleyen gençlerin bu müziği gündelik yaşamdaki sorunlardan kaçmak için bir araç olarak gördükleri ve bu amaç dahilinde rap müziği tercih etme eğilimi gösterdikleri görülmüştür. Gündelik yaşam içindeki bütün rutinlerle birlikte gerçek olandır. Toplumsal hayatta yaşanan ekonomik problemler, işsizlik, geleceğe dönük belirsizlikler gençlerde gelecek kaygısı oluşturmaktadır. Tüm bu nedenlerle kendilerini sıkışmış hisseden gençlerin modern hayatın gündelik sorunlarından kaçış noktası rap müzik olmaktadır.

Finkelstein'a göre sanatın verdiği haz iki türdür. Bu hazlardan ilki yaşamın zorluklarından kaçma ve bu zorluklara karşı geliştirilen duyuların yatıştırılmasını sağlayan hazdır (Finkelstein, 1986:14). Gençler rap müziğine gündelik yaşamda hızla tüketerek bu müziği dinlemekten haz aldıkları ayrıca bir kaçış noktası olarak gördükleri ve gerçek olan yaşamdan uzaklaştıkları bir araç anlamı yüklemişlerdir.

4.2.1. Uzaklaşmak ve Önemsememek

Katılımcılardan **E15**'in "En çok dinlediğiniz sanatçı? Neden?" sorusuna verdiği yanıt;

“Sagopa, nedeni nedensiz. Sagopa’nın şarkılarında kendimi buluyorum. Hep bir kaçış ifade ediyor, uzaklaşmak, uzağa gitmek.” (E15)

Katılımcılardan E13’ün “En sevdiğiniz şarkı sözü hangisi? Neden?” sorusuna verdiği yanıt;

“Hiç bi sonuç yok hayatım boyunca

Hiç bi şey dilediğim gibi gitmez yolunda

Bu müzik bana iyi gelen tek şey

O yüzden bi duman hiphop her gün gerek solumam. (E13)

Oldukça eski bir şarkı değil mi? (Araştırmacı)

“Şarkının eskisi yenisinden başka iyi müzik olması önemli. Bu şarkı bana her gün dinlemem gerektiğini hatırlatıyor. Yani modum düşükken daha çok dinlemeliyim. Şimdi gün içinde bir sürü şey var yani modumu düşürüyor bunlar benim. Bir sürü sorun. Ne yapmak gerek diye düşünmek istemediğim zaman işte rap iyi gelir insana. Modunu yükseltir. Enerji verir. Kaçmak gibi aslında işte. Müziğe kaçmak.” (E13)

Katılımcılardan K12’nin “Müzik sizin için neyi ifade ediyor?” sorusuna verdiği yanıt;

“Hayattan kaçış şansı. Eğer kaçabileceğiniz bir yer varsa işte orası müzik. Başka bir yer kalmadı zaten.” (K12)

Katılımcılardan E10’un “Müzik denilince aklınıza gelen ilk kelime?” sorusuna verdiği yanıt;

“Huzur. Müzik bana huzur vermeli. Beni uzaklaştırmalı her şeyden gerginlikten huzurlu olmamı sağlamalı ben böyle bakıyorum.” (E10)

Katılımcılardan K8’in “Müzik denilince aklınıza gelen ilk kelime?” sorusuna verdiği yanıt;

“Rahatlatıcı etkisi var. Müzik deyince aklıma rahatlamak geliyor. Sanki her şey böyle üstüne gelir ve sen kaçarsın. İşte benim kaçtığım yer müzik. Beni rahatlatan yer.” (K8)

4.2.2. Hızla Tüketmek ve Haz

Katılımcılardan K15’in “En sevdiğiniz şarkı sözü hangisi? Neden?” sorusuna verdiği yanıt;

“Ezhel’in 3 gün şarkısından;

Üç güne çoğu ömür der moruk şu hayatın basitliği görünmez.

Aslında bu filmde her şey yalan”.

Aslında insanların gerçekten üç günlük bir ömür geçtiğini ama insanların çok fazla şeyi kafaya taktığını her şey yani çok ufak bir sorun bile olsa bunu çok fazla büyütüyoruz ama hayat üç günlük yani bu kadar çok kafaya takmaya bu kadar çok üzölmeye değmez. Her şey geçici çünkü her şey bitiyor, tükeniyor, tüketiyoruz da. Bugün bu şarkıyı seviyoruz yarın başkasını.” (K15)

Katılımcılardan E13’ün “Müzik sizin için neyi ifade ediyor?” sorusuna verdiği yanıt;

“Müzik bir terapidir aslında. Rahatlatır insanı bence. Zevk alırsın dinlerken. Haz duyarsın. Keyif işte. Çabuk moda gelirim ben. Modum düşük olduğunda yani kendime gaz veriyorum müzikle. Gaz derken işte iyi hissetmek için, enerjim gelsin diye. Müzik öyle bir şey.” (E13)

Katılımcılardan K3’ün, “Müzik tercihiniz ruh halinize göre değişiyor mu?” sorusuna yanıtı;

“Evet. Yani mutluyum hareketli danslar, mutsuzum yine hareketli daha çabuk mutsuzluktan çıkmak için. Rap müziği hız demek, hareket demek, hayat demek. Hareketsiz bir hayat olamaz zaten. En azından benim için.” (K3)

Katılımcılardan E7'nin “Sizce son yıllarda Türkiye’de müzik dinleme alışkanlıklarında değişme var mı?” sorusuna verdiği yanıt;

“Evet, içi boş sadece kafa sallatan şarkılara yönelim var bence. Aslında clubların etkisi bu biraz. Akşam cluba gidiyor ve sadece eğlenmeye gidiyor ya düşünmek istemiyor işte çalsın ordan bir şeyler de ne çalarsa çalsın müzik kafasını sallasın yeter. O yüzden zaten popüler rap ünlü şimdi. Bugün ne çıkarsa onu dinliyorlar. Yarın başkasını.” (E7)

4.3. Popüler Kültür Ürünü Olduğu İçin Tüketilen ve Bir Topluluğa Dahil Olma Stratejisi Olarak Rap Müziği-Herkes Dinliyor

Popüler kültür ürünleri toplumda bireylerin diğer ürünlere göre daha fazla ilgisini çeken daha fazla tüketilen ürünlerdir. Popülerin niceliksel tanımı bir anlamda da tüketicilerin ürünü kullanmalarına bağlı sayısal rakamlarla ölçülen tanımıdır. Gündelik yaşamda sosyal hayatın içinde popüler ürünlerin tüketimi gözle görünür oranda yüksektir. Popüler müziklerin tercih edilme nedenlerinden birisi de sosyal ortamlarda sağlanan bu görünür olma halidir.

Müzik sosyolojisinin mikro-sosyolojik bakış açısı gündelik hayattaki toplumsal ilişkilerde ve genç yetişkinliğe geçiş sürecinde gençlerin müzik tercihlerinin toplumsal aidiyet gruplarını belirlemedeki rollerini inceler (Güven ve Ergur, 2014, s.21). Müzik, aynı zamanda bireylerin toplumsal yaşam içinde kendilerini ifade edebilmelerini sağlayan sosyal bir araçtır (Sağır ve Öztürk, 2015, s.121). Bu açılarından bakıldığında gençlerin sosyalleşmelerinde yeni bir sosyal ortama girmek, bu ortamda kabul görmek ve onanma ihtiyaçlarını gidermek için bu ortamın içinde konuşma dilinden ortak zevklere kadar her alanında birikim sahibi olunma ihtiyacı doğar. Bourdieu'nun alan nosyonunda kullandığı alana uygun kültürel sermaye birikiminin kullanılması yaklaşımına uygun olan bu durum popüler kültür ürünlerinin üretilmesi ve yaygın olarak tüketilmesi noktasında aidiyet grubunun ortak yaklaşımıyla ürettikleri habituslarına yani ortak eğilimlerine de işaret eder.

Edmond-Marc Lipiansky'nin bireylerin gelişim süreçlerine ilişkin yaptığı çalışmalarında önemli kavramlardan biri olan özdeşleşme bireyin aidiyet gruplarıyla olan iletişimleri ve tecrübeleri doğrultusunda doğumundan itibaren geçirdiği tüm evrelerde topluluğa ilişkin aidiyet duygularını içselleştirmesine ilişkin bir kavramdır (Lipiansky (1992) akt. Bilgin, 1994, s.235-236). Çalışmamızda genç yetişkinlik sürecinde olan bireylerin gündelik yaşamda sosyal ortamlara girebilmek, girdikleri ortamda sosyalleşmek için rap müziğini bir araç olarak kullandıkları görülmektedir.

4.3.1. Sosyal Ortamda Kabul Görme

Katılımcılardan E1'in “En çok dinlediğiniz sanatçı? Neden?” sorusuna yanıtı;

“Uzi. Çünkü beni motive edip çalışma eğlenme şevklerimi artırıyor. Aslında çoğu insan da Uzi dinliyor. Etrafımda da görüyorum. Uzi'yi rap dinleyen herkes tanır.” (E1)

Katılımcılardan K15'in “En çok dinlediğiniz sanatçı? Neden?” sorusuna verdiği yanıt;

“Motive. Şu an aslında benim yaşıtılarımın en çok dinlediği sanatçı Motive. Bende onlardan göre göre dilime dolandı. Bende onlardan görerek yani yoksa olağan üstü söz müziği var diyemem sadece yakın arkadaşlar, benzerlik, benzer müzikler, birde beraberinde dinliyoruz alışkanlık gibi oldu. Arkadaş ortamında benzer şeyler sevilir,

dinlenir öyle işte. Zaten sözlerine bakmıyorum ben melodisi hoşuma gidiyor mesela ben melodisi hoşuma gittiği için dinliyorum. Bazı arkadaşlarım sözlerini seviyor. Ama genellikle melodilerini seviyoruz hepimiz.” (K15)

Katılımcıların “Müzik tercihinizde en çok kimden etkilendiniz? Neden?” sorusuna yanıtları;

“Arkadaşlarım kesinlikle. Şimdi yeni bir ortama geliyorsun mesela okul. Yeni arkadaşlar filan. Kim ne konuşuyor ne dinliyor sen ne dinliyorsun. Ortak yönler olunca tabi daha kolay uyum sağlamak. Bende herkes dinliyor diye başladım ama sonra hoşuma da gitti, gitmedi diyemem. Beğendim yani sevdim işte. Öyle de devam ediyor.” (E13)

“Arkadaşlarımdan ve sosyal medyadan. İlk Ceza dinledim çok etkileyici geldi. Arkadaş ortamında zaten herkes rap dinliyor. Şimdi o ortamdasın muhabbet var, ortama girmek için dinlemen lazım bir kere. Ben zaten dinliyorum da, hiç dinlemeyen ortama giremez. Nasıl girsin, ne anlatsın? Şimdi ortamda müzik çalacak sen bu ne diyeceksin, olmaz tabi. Hani ortama da uymak lazım.” (E12)

4.3.2. Popülerlik

Katılımcılardan K3’ün “En çok dinlediğiniz sanatçı? Neden?” sorusuna verdiği yanıt;

“Uzi. Çünkü çok popüler ve herkes dinliyor. Rap dinleyen herkes Uzi’yi bilir. Nerde bir rap müziği çalsa listede mutlaka Uzi olur, emin olun.” (K3)

Katılımcılardan K4’ün “Sizce son yıllarda Türkiye’de müzik dinleme alışkanlıklarında değişme var mı? sorusuna verdiği yanıt;

“Var. Öncelikle geçmişte bir ilişki bitinde ya da mutlu olduğumda eğlenmek amacıyla dinlerken müziği şu an günlük hayatımda sürekli dinliyorum. Müzik şu an elimizin altında. Şimdi gençler bence daha çok RAP dinliyor. Pop müzik sanatçıları da şu an RAP parçalar yapmaya başladı. Bütün arkadaşlarım RAP müzik dinliyor.” (K4)

Katılımcılardan E7’nin “RAP Müziği bir Altkültür müziği olarak tanımlanıyor. Bu konuda neler düşünüyorsunuz?” sorusuna verdiği yanıt;

“Aslında bende katılıyorum. Ama şu an hip hopun en rağbet gören tarafı rap bence. Mesela ben şimdi sana desem beş tane grafiti yapan sanatçı say sayamazsın ama beş tane iyi rapçi say desem herkes sayar. Hip hop rap oldu, rap tek başına hip hop oldu, kültür oldu.” (E7)

Katılımcılardan K7’nin “Müzik tercihinizde en çok kimden etkilendiniz? Neden?” sorusuna verdiği yanıt,

“Popülerizm. Benim çağımda bu popüler bence ben böyle başladım o kadar çok çalışıyor ki her yerde. İlk ben mesela Sagopa Kajmer, Baytar dinlemiştim.” (K7)

4.3.3. Aidiyet ve Dışlanmamak

Katılımcılardan K2’nin “Günde ne kadar müzik dinliyorsunuz? sorusuna yanıtı;

“Gün içinde boş kaldığım her zaman açarım müziği. Arkadaşlarla bir araya geldiğimizde ne dinleyeceğimize ben karar veriyorum. Çoğu zaman ilk benden duyarlar zaten. Arkadaşlarımdan arasında ya da yurtda da ilk müziği açan hep ben olurum. Tercihler ve seçimler hep bana aittir. Ben ne açarsam kızlar onu dinler. Ama

günde en az bir saat hiçbir şey yapmadan müzik dinlerim (Gözlerini kapatıyor.) Hiçbir şey yapmam sadece ama sadece müzik ve ben. Başka en ufak bir şeyle ilgilenmem. En az 5-6 saat müzik dinlerim ben günde.” (K2)

Katılımcılardan K4’ün “RAP Müziği sizin için ne ifade ediyor?” sorusuna verdiği yanıt;

“Yaşadığım hayatta yaşananlara karşı gösterdiğim tepki. Hayatın adil olduğunu düşünmüyorum. RAP müzik dinlerken parçaların sözlerine baktığımda insanların benim gibi düşündüğünü hissediyorum ve bu bir aidiyet duygusu yaratıyor.” (K4)

Katılımcılardan K13’ün RAP Müziği bir Alt kültür müziği olarak tanımlanıyor. Bu konuda neler düşünüyorsunuz? Sorusuna yanıtı;

“Bence şu an alt kültür olarak tanımlayamayız. Daha çok popüler kültürün etkisiyle rap müzik dışlanmış havasından kurtulmaya başladı. Hatta insan kendini bir şeye aitmiş gibi hissediyor. Dinleyen bir sürü insan var. Sende dinliyorsun. Rap dinleyenler topluluğu gibi mesela. Zaten bütün arkadaşlarım da dinliyor. Rap müziği icra edenler de dinleyenler de artık ötekileştirilmiyor.” (K13)

4.4. Gündelik Yaşamda Sembollere Yüklenen Anlamlarla Benlik Sunumu Stratejisi Olarak Rap Müziği-Ben Buyum

Çalışmamızda gündelik yaşam içerisinde yetişkinliğe geçiş sürecinde olan genç bireylerin kimliklerinin bir sunum stratejisi olarak gözle görünür hale getirmeye çalıştıkları görülmüştür. Goffman’ın dramaturji kuramına göre bireylerin kendilerini ifade edebilmek için geliştirdikleri stratejilerde iki tür izlenim gerçekleştirirler. Bunlardan ilki verdiği izlenim yani bireyin sözlü iletişim ile gerçekleştirdiği izlenimdir. İkincisi ise yaydığı izlenim. Yaydığı izlenim birey hakkında diğer izleyiciler tarafından edinilen izlenimleridir (Goffman; 2021, s.16). Dramaturji yaklaşımı ile baktığımızda gençlerin rap müzik dinlemeye başladıktan sonra bu müziğe ilişkin olarak kendi kimliklerinde meydana gelen değişimleri izleyicilere konuşma dili, makyaj stili, kıyafet ve semboller (takı, dövme vb.) ile yansıttıkları görülmektedir.

Gençler zamanla gündelik yaşam deneyimlerine eşlik edecek parçaları kendileri belirlediler. Bu müzik tercihlerini gündelik yaşam deneyimleri ile harmanlayarak kendi kimliklerini inşa ettiler, kendilerini sosyal hayatın içinde dinlediği müzik türü ile konumlandılar ve bu müzik türünün yansıttığı kültür ile kimliklerini görünür kıldılar (Çerezcioglu, 2013, s.160). Rap müzik dinleyen gençler bu müziğin kültürü olan hip hop kültürünün belirli simgesel öğelerini kendilerinde -kıyafetleri, makyaj stilleri, saç tasarımları, dövmeleri, takıları vb. üzerlerinden- yansıtarak kimliklerini görünür hale getirmişlerdir.

4.4.1. Benlik

Katılımcılardan E14’ün “Müzik sizin için neyi ifade ediyor?” sorusuna verdiği yanıt;

“Müzik kendimi bulmak aslında. Kafamı dinliyorum ben müzikle. Kendimi buluyorum. Zaman zaten geçiyor. İnsan kendiyile ilgili bir şeyler olsun istiyor işte müzik o demek benim için. Kendim.” (E14)

Katılımcılardan K1’in “Müzik denilince aklınıza gelen ilk kelime?” sorusuna verdiği yanıt;

Dans. Müzik hareket demek, enerji demek. Hayatın içindeki hareket halinde olan şey. Müzik hayatla birlikte hareket etmemi sağlıyor. Beni dışarı itiyor nasıl diyeyim ben oluyorum müzikle. (K1)

4.4.2. Yansıtma ve Dil

Katılımcılardan **E3**, müziği hayatındaki iletişim şekli olarak tanımlıyor. İnsanlarla kurduğu iletişimin temelinde müzik var. Katılımcının çeşitli sorulara verdiği yanıtlar müziğin kendisi için bir iletişim biçimi olduğu yönünde. “Müzik sizin için neyi ifade ediyor? sorusuna yanıtı;

“Çok şey ifade ediyor. Kendimi nasıl desem, iletişim demek benim için müzik. Rap müzik hayatımda olmasa bir insanın konuşma yeteneğini alırsınız ya konuşamaz, öyle bir şey benim için. Anlatamam kendimi yani. Hislerimi anlatamam. Düşün ki hiç konuşmayan susan bir insan kendini nasıl anlatamaz, öyle olurum bende.” (**E3**)

Katılımcılardan **E8**'in “Müzik denilince aklınıza gelen ilk kelime?” sorusuna verdiği yanıt;

“Dışa vurum. Yani içinizde bir şeyler var her zaman vardır. Bunları başkalarına anlatmanın en iyi yolu müzik bence. Ya da işte dışarıdan kendini görmek. Üzgün müsün, heyecanlı mı? Ne dinliyorsan duygularını ona yansıtıyorsun demektir.” (**E8**)

4.4.3. İmaj (Kıyafet, Saç Stili) ve Semboller (Takı, Dövme)

Katılımcıların “RAP Müzik dinlemeye başladıktan sonra kendinizde değişim hissettiniz mi?” sorusuna verdikleri bazı yanıtlar şu şekildedir;

“Ben takıların sadece takıdan ibaret olmadığını anladım. Hepsinin bir anlamı var aslında. Ben mesela en çok zincir takıyorum. Zincir sadece bir takı değil. Zincir esaret ama aynı zamanda özgürlük. Değişimin sancı içeren yanı zincir. Rap müzik dinleyen herkese bakın. Zincir mutlaka var.” (**K1**)

“RAP müzik dinlemeye başladıktan sonra kıyafetlerimi değiştirdim (üzerine bakıyor). Genellikle RAP müzik yapan ya da dinleyen insanlar rahat kıyafetler giyiyor bende öyle yapıyorum. Eşofman giyiyorum çoğunlukla her yerde, her ortamda. Hızma taktırdım (Burnunu gösteriyor). Kulaklarımda 5 delik var ve bu sayıda küpe kullanıyorum (bir halka, iki tane uçlu minik küpesi ve iki tane farklı işaretleri ve renkleri olan küpesi var. Birisi kırmızı, diğeri siyah). Saç rengim kumraldı siyah yaptırdım ve kısa kestirdim. Dövme yaptırdım ama gelecek iş hayatımda etkisi olur diye yaptırmıyorum.” (**E2**)

“Evet. Tepeden tırnağa yeniden ben oldum. Sadece fiziksel olarak değil düşüncelerim de değişti. Kıyafetlerim değişmeye başladı önce. Şimdi gördüğünüz gibi giyinmeye başladım. Rap'te kendini ifade etmek önemli bence. Giyim kuşamınızdan her şeyinize rap oluyorsunuz. Birisi sizi gördüğünde rap dinliyor demeli. Benim fikrim tabi. Ama bende rap dinleyenleri böyle anlıyorum. Bakıyorum ve diyorum evet rap dinliyor.” (**E14**)

“Zincir takıyorum. Pantolonlarıma ve bileklerime. Zincir RAP'i anımsatıyor. Demir metal. Bence önemli bir şey beni anlatması. Dinlemeye başladıktan sonra mutlaka bir etkileşim oluyor.” (**K1**)

5. Tartışma ve Sonuç

Afrikalı gençlerin yaşadıkları dışlanma ve baskıya bir direniş şekli olarak New York'un getto diye tabir edilen kenar mahallerinde ortaya çıkan ve oradan da neredeyse tüm dünyaya yayılan rap müziğinin çıkış amacına benzer bir şekilde Türkçe rap de, Almanya'ya işçi olarak giden ailelerin çocuklarının yaşadıkları dışlanma ve karşı karşıya kaldıkları insanlık dışı durumlarla bir mücadele aracı olarak ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda alt

kültürel bir direniş aracı olarak ortaya çıkan ve Almanya'dan Türkiye'ye gelen Türkçe rap müziği, ilk yıllarında çıkış amacına uygun olarak direniş ve isyanı aktaran sözleriyle dinleyicisinin, daha çok genç dinleyicisinin yansıtmaya çalıştığı bir mesaj olmakla birlikte popüler kültür ile evrilmiş ve süreç içerisinde çeşitli şekillerde çıkış amacından uzaklaşmıştır. Günümüzde icracıları tarafından halen bir direniş ve başkaldırı mesajı içeren ve dinleyicileri tarafından kendilerinde anlam bulan bu şekliyle mesaj olarak yansıtılan parçalar olmakla birlikte popüler kültür ögesi olarak üretilen aşk, ayrılık, ilişkiler gibi konuları işleyen, farklı müzik türlerinden etkilenecek üretilen ve dinleyiciye bu şekilde ulaşan parçalar da bulunmaktadır.

Çalışmanın başlıca amacı rap müziği dinleyen üniversite öğrencisi gençlerin bu müziği nasıl anlamlandırdığı, bu müziği ve rap müziğinin ait olduğu hip hop kültürünü gündelik yaşam pratiklerine nasıl aktardığının açıklanmasıdır.

Çalışmaya katılan Türkçe rap müziği dinleyen üniversite öğrencisi gençlerin bir kısmının bu müziğe hayati bir anlam yükledikleri, uyandıkları günün ilk anından itibaren tüm gündelik yaşam rutinlerini rap müziği etrafında şekillendirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Rap müziğini güne başlamak için gerekli enerji, motivasyon ve hatta yaşamsal bir kaynak olarak gördüklerini ifade etmişlerdir. Güne başladıkları ilk anda rap müziğini açmaları ve gün içinde yemek yerken, ulaşımdayken, ders çalışırken ve hatta uyurken dahi rap müziği dinlediklerini belirtmişlerdir. Gün içindeki ruh hallerine göre mutlu-mutsuz, heyecanlı-sakin dinledikleri rap müzik şarkılarının değiştiğini, bazen de dinledikleri rap müzik şarkılarının ruh halleri üzerindeki değişimlerini ve etkilerini anlatmışlardır. Bu durumda rap müziği dinlemek bir boş zaman faaliyeti olmanın çok ötesinde dinleyici bireylerin hayatlarının merkezinde, gençlerle birlikte var olan ve onları var eden, yaşamsal bir gerçeklik konumundadır.

Araştırmanın bir diğer önemli sonucu, Türkçe rap müziği dinleyen gençlerin bu müzik ile ilişkilendirilen ve rap müzik dinlediklerini belli eden kıyafetler, saç ve makyaj stili, takı, dövme gibi semboller ile rap müzik dinlediklerini diğer bireylere bir mesaj olarak aktarmalarıdır. Rap müzik dinlemeye başladıktan sonra özellikle fiziksel görünümünde değişikliğe giden ve rap müzik ile ilişkilendirilen popüler giyim tarzlarını benimseyen gençler bu müziği dinleyen diğer bireylere kıyafetleri, takıları ve imajları ile bu durumu yansıtmaktadır. Rap müzik dinlemeye başlamadan önce hiç tercih etmedikleri kıyafetleri ve takıları kullanmaya başladıklarını, birçoğu saç ve makyaj stilini değiştirdiğini, dövme yaptırdığını veya yaptırmayı düşündüğünü ifade etmiştir. Rap müziği dinleyen üniversite öğrencisi gençler bu değişimleriyle rap müziği dinleyen diğer bireylere kendilerinin rap müziği dinlediği mesajını verdiğini ve rap müziği yansıtan kıyafet, saç ve makyaj stili, takı-dövme vb. sembolleri olan bireyleri bu şekilde tanıdıklarını belirtmişlerdir.

Araştırma sonuçlarına göre Türkçe rap müziği dinleyen gençlerin bir kısmı, rap müziğini gündelik yaşamdaki toplumsal sorunları görmezden gelmek, önemsememek, hatta bu sorunlardan kaçmak için rap müziğine bir kaçış alanı olarak anlam yüklemişlerdir. Gündelik yaşamdaki sorunlarından uzaklaşmak veya yaşanan sorunları önemsememek için rap müziği dinlediklerini ifade etmişlerdir.

Çalışmanın bir diğer önemli sonucu Türkçe rap müzik dinleyen üniversiteli gençlerin bu müziği ve rap müzik etrafında görünür kıldıkları benlikleri ile toplumsal yaşamda kendilerine bir sosyalleşme ortamı yaratmaları, sosyal ortamlarda kabul görmeleri, kendilerinde aidiyet duygusu yaratması üzerine rap müzik dinledikleridir. Bu şekilde bir araya gelen gençler kendi alanlarında rap müzik etrafında birleşerek ortak bir dil, ortak kıyafetler ve imaj, ortak eğilimler geliştirerek ortak bir habitusu şekillendirmişlerdir.

Yazar Katkıları

Bu makale, yazarın yüksek lisans tezinden üretildi. Yazar makalenin son hâlini okudu ve onayladı.

Çıkar Çatışması

Yazar çıkar çatışması olmadığını beyan etmektedir.

Kaynakça

- Ayas, G. (2019), Müzik Sosyolojisi Kuramsal Bir Giriş. İstanbul: İthaki Yayınları
- Bilgin, N. (1994) Sosyal Bilimler Kavşağında Kimlik Sorunu, İzmir: Ege Yayıncılık
- Blomster, W.V. (2010), Müzik Sosyolojisi Adorno ve Ötesi (3. Baskı), (Editör: H. E. Bağçe) Frankfurt Okulu, Ankara: Doğu Batı Yayınları
- Creswell, J. (2016), Nitel Araştırma Yöntemleri: Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni, (Çev. Ed. M. Bütün, S. B. Demir). Ankara: Siyasal Kitabevi, 3. Baskı.
- Çakmak, M.E (2021). "Susamam" Projesi Ve "Mekânın Sahibi" Polemiği Temelinde Türk Rap Müziğinin Yükseliş Döneminde Müziğin Politik Bağlamda Araç Olarak Mesajı, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo, Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı İletişim Bilimleri Bilim Dalı
- Çerezcioglu, A. (2013). Popüler Müzik ve Gündelik Yaşam Deneyimi. Folklor/Edebiyat , 19 (75) , 159-172 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/fe/issue/26040/274276>
- Çerezcioglu, A. B. (2014). Popüler Müzik ve Gençlik Kültürü. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, (182), 11-26 Retrieved From [Https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Pub/Tsadergisi/Issue/21492/230387](https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Pub/Tsadergisi/Issue/21492/230387)
- Erol, A.(2009), Popüler Müziği Anlamak (3. Baskı), İstanbul: Bağlam Yayıncılık
- Esgin, A. (2012). Bir Müzik Sosyolojisi Var Mıdır? Doğu Batı Düşünce Dergisi Yıl:15 Sayı:62
- Finkelstein, S. (1986) Müzik Neyi Anlatır?, (Çev. M. H. Spatar) İstanbul: Kaynak Yayınları
- Goffman, E., (2021), Günlük Yaşamda Benliğin Sunumu,(Çev. Barış Cezar). İstanbul: Metis Yayınları (4.Baskı)
- Günay, E. (2011) Müzik Sosyolojisi : Sosyolojiden Müzik Kültürüne Bir Bakış. İstanbul: Bağlam Yayıncılık. (2. Baskı)
- Güven, U. Z. ve Ergur, A. (2014). [Extended Abstract] The Position And The Development Of Sociology Of Music In The World And In Turkey. Turkish Journal Of Sociology, 2014/2, 3/29, Pp.20-27
- Kınacı, M. (2012) Eski Yunan Dünyasında Müzik ve Müzisyenler, Doğu Batı Düşünce Dergisi Yıl:15 Sayı:62 Ağustos, Eylül, Ekim 2012, Syf.11-27
- Sağır, A., Öztürk B. (2015) Sosyolojik Bağlamda Müzik ve Kimlik: Karabük Üniversitesi Örneği, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8/2, 121
- Tanyol, T. (1982) Müziğin Toplumsal Temelleri, (Yazko-Felsefe Yazıları 2. Kitap İçinde), (Haz. S. Hilav), İstanbul: Ağaoğlu Yayınevi,
- Wacquant, L. (2016) Pierre Bourdieu: Hayatı, Eserleri ve Entelektüel Gelişimi. Ocak ve Zanaat Pierre Bourdieu Derlemesi içinde. (Derleyenler: G. Çeğin, E. Göker, A. Arlı, Ü. Tatlıcan) İstanbul: İletişim Yayıncılık, 4. Baskı
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2018) Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (2. Baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.